

BILTEN RG35

Bilten Radne grupe NKEU za Poglavlje 35
Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji

NACIONALNI KONVENT

Nacionalni konvent o Evropskoj uniji predstavlja stalno telo u okviru kojeg se vodi tematski strukturirana debata predstavnika državne administracije, političkih partija, nevladinih organizacija, stručnjaka, privrede, sindikata i profesionalnih organizacija, o pristupanju Srbije Evropskoj uniji.

RADNA GRUPA 35

Cilj Radne grupe NKEU za pregovaračko poglavlje 35: Ostala pitanja - Kosovo jeste da pomogne proces normalizacije odnosa i unapredi život građana Srbije i Kosova kroz zastupanje predloga praktičnih politika, konkretnih rešenja za implementaciju Briselskog sporazuma i kroz promociju vrednosti Evropske unije.

Radna grupa je otvorena za sve organizacije civilnog društva, profesionalna i akademska udruženja i pojedince-eksperte koji se bave ovom temom.

PROMENA NARATIVA UZ SPROVOĐENJE BRISELSKOG SPORAZUMA PREDUSLOV ZA NORMALIZACIJU ODNOSA BEOGRADA I PRIŠTINE

Miodrag Milićević, izvršni direktor NVO Aktiv
e-mail: miodrag.milicevic@ngoaktiv.org

Uvod i pregled

U novembru 2015. godine, Evropska Unija i Republika Srbija su formalno otvorile proces pregovora o eventualnom članstvu Srbije u ovom telu. Ovo je bila svojevrsna kulminacija serije političkih događaja, koja je označila značajnu prekretnicu za region opterećen oružanim sukobom i nestabilnošću. U sklopu pravne tekovine EU (acquis communautaire), koji je Srbija pristala da sprovede kako bi uskladila svoje zakonodavstvo i zakonski okvir sa standardima EU, Poglavlje 35 obavezuje je da preduzme korake da normalizuje svoje političke odnose sa Prištinom, što je ujedno i preduslov ispunjavanja obaveza ka članstvu u Evropskoj uniji. Osnovni princip i logika iza ovoga je da je EU smatrala da je ideja o nasleđivanju ili preuzimanju regionalnih konflikata u organizaciju ili njihovo podsticanje neprihvatljiva.

U suštini, Poglavlje 35, kroz niz odredbi pruža okvir za normalizaciju odnosa čije sprovođenje se zahteva ili se zahtevalo od strane Srbije, kako bi nastavila proces pridruživanja. Poglavlje 35 sadrži odredbe o integraciji pravosuđa, (bivših) snaga bezbednosti (Civilna zaštita), a to zahteva od Srbije da prekine finansiranje određenih institucija. U suštini, od Srbije se zahteva odustajanje od bilo kakvih tvrdnji o pravnoj nadležnosti unutar teritorije Kosova i nad institucionalnim organima čiji man-

dat može biti pravnog karaktera. U tom smislu, Poglavlje 35 se može smatrati i direktni naslednikom Briselskog sporazuma potpisanog 2013. godine, koji je otvorio put za integraciju Srba u kosovski pravni i politički okvir, na način i u obimu za koje se ranije smatralo da su politički i društveno neprihvatljivi. Uprkos brojnim poteškoćama i izazovima u njegovoj realizaciji, ali i promenljivim odnosima ina relaciji Beograda i Prištine, smatralo se da je Briselski sporazum bio barem delimično uspešan u postizanju ograničenog nivoa normalizovanih odnosa između dve suprotstavljene strane i u podsticanju integracije mnogih srpskih institucija i javnih tela na severu u pravni i politički okvir Kosova. Od potpisivanja Sporazuma u 2013. i otvaranja pristupnih pregovora, uspostavljene su opštinske administracije koje funkcionišu pod okriljem pravnog i ustavnog okvira Kosova, pravosuđe na severu koje je (u potpunosti) integrisano u kosovski pravni sistem, Osnovni sud koji funkcioniše je bio otvoren u Severnoj Mitrovici, a srpski politički akteri su učestvovali i na lokalnim i na parlamentarnim izborima. Takođe, važno je napomenuti da su i bezbednosne strukture koje su prisutne na Kosovu, a koje su ranije funkcionisale pod neformalnim upravljanjem nadležnih institucija Republike Srbije, takođe integrisane u skladu sa sporazumom koji je omogućio Srbiji da nastavi dalje finansiranje.

Ključni događaji u 2018. godini

Ove mere su uticale na stvaranje relativnog stepena stabilnosti na severu Kosova sve do 16. januara 2018. godine, kada je Oliver Ivanović, predsednik građanske inicijative SDP i jedan od lidera kosovskih Srba, ubijen na ulazu u kancelariju svoje građanske inicijative u Severnoj Mitrovici. Nakon perioda relativnog mira ovaj uznemirujući razvoj događaja negativno utiče, kako na stanovništvo, tako i na dinamiku procesa integracija četiri opštine sa srpskom većinom na severu Kosova, te već ionako krhku političku situaciju čini još složenijom. Međutim, taj spoljašnji mir je donekle prikrilo političku atmosferu na severu, što je rezultiralo postepenim sužavanjem građanskog prostora koji se pokazao nepopustljivim za podsticanje otvorenijeg i demokratičnijeg društva.

Od ubistva Ivanovića, razvoj događaja je bio brz i doprineo je značajnom porastu tenzija unutar srpske zajednice, ali i na međuetničkom nivou. Dana 26. marta 2018. godine, specialjne policijske snage uhapsile su direktora Kancelarije za Kosovo i Metohiju Marka Đurića tokom sastanka održanog u okviru internog dijaloga predsednika Aleksandra Vučića o iznalaženju sveobuhvatnog rešenja po pitanju Kosova. Sve ovo uz najavu tranzicije Kosovskih bezbednosnih snaga uzrokuje promenu narativa na relaciji ključnih političkih aktera Beograda i Prištine.

Povrh svega, odluka kosovske vlade u decembru 2018. godine da nametne 100% takse na srpske proizvode, odigrala je značajnu ulogu u pogoršanju političke situacije i daljoj destabilizaciji političkih i bezbednosnih prilika ponajviše na severu

Kosova. Ovaj potez je izazvao brzu reakciju lokalnih srpskih političara kao i značajan i zabrinjavajući porast tenzija na severu Kosova. Gradonačelnici četiri (4) severne opštine (Severna Mitrovica, Zvečan, Zubin Potok i Leposavić) podnose neopozive ostavke najavljujući potpunu blokadu rada institucija do ukidanja odluke vlade o uvećanju uvoznih taksi na artikle poreklom iz Republike Srbije. Istovremeno, svakodnevni protesti u Severnoj Mitrovici protiv uvođenja taksi odvijaju se uglavnom u napetoj atmosferi što obe delegacije, uz najavu vlade Kosova o uvođenju dodatnih mera, dodatno udaljava od procesa dijaloga i mogućnosti postizanja kompromisa. U atmosferi opšteg nepoverenja i gotovo nepostojeće komunikacije, umesto stvaranja klime za postizanje kompromisa, propuštaju se prilike da do takvog scenarija dodje.

Kako dijalog nema alternativu, naglašava se potreba za povećanim naporom obe strane za nastavak dijaloga koji bi stvorio prostor za uklanjanje većeg broja nesporazuma nastalih na relaciji između Beograda i Prištine. Isto tako, postoji hitna potreba za stvaranjem političkih i društvenih peduslova za uspostavljanje otvorenijeg i demokratičnijeg društva, koje bi bilo pogodno kako za pomirenje, tako i za učesće lokalnih zajednica u ovom procesu. Ovo bi predstavljalo neophodnu osnovu za generisanje boljih politika i poboljšanog nivoa vlasti koji bi u krajnjoj liniji mogao biti u stanju da se bavi svakodnevnim društveno-političkim ali i ekonomskim izazovima sa kojima se suočavaju stanovnici Kosova, a koji su prečesto ignorisani u svetlu lebdećeg etničkog konflikta.

NVO 'AKTIV' je osnovan u Mitrovici u cilju jačanja civilnog društva i olakšavanja progresivnih trendova unutar lokalnih zajednica širom Kosova. Njegovi osnivači snažno veruju u potrebu za društvenim, kulturnim i političkim razvojem u lokalnim zajednicama. Štaviše, AKTIV je uspostavljen u uverenju da je razvoj i podsticanje pozitivnog građanskog učešća sredstvo za obezbeđivanje održivosti lokalnih organizacija i bezbednosti zajednice. AKTIV je multifunkcionalna organizacija koja nastoji da podstakne građansko učešće kroz zajednički, ekonomski, kulturni i društveni razvoj. Stoga, njegovi projekti i rad u regionu odražavaju njegov holistički pristup u rešavanju problema i snažnom verovanju u inkluziju i aktivno učešće u građanskom životu.

Od svog osnivanja 2009. godine, AKTIV je uspešno implementirao širok spektar projekata finansiranih od strane donatora i postao je aktivan i glasan deo lokalnog civilnog društva. Sarađivao je sa brojnim regionalnim i međunarodnim NVO i odigrao je vitalnu ulogu i u političkom i društvenom razvoju severnog Kosova. Odražavajući svoj višedimenzionalni pristup, njegov rad na projektima je izuzetno raznolik i nedavno je proširen tako da uključuje projekte koji se fokusiraju na jačanje kapaciteta lokalnih javnih institucija, povećanje pristupa ugroženih grupa unutar lokalnog stanovništva pravosudnim mehanizmima, kao i probleme koji se odnose na vladavinu prava. S obzirom na povećanje položaja u lokalnoj zajednici, na rast saradnje sa drugim organizacijama civilnog društva i međunarodnim organizacijama, kao i na produbljivanje saradnje sa javnim sektorom na lokalnom i centralnom nivou, AKTIV je bio u mogućnosti da poveća obim i opseg svojih projekata. U narednim godinama AKTIV očekuje širenje svoje uloge i prisustva unutar civilnog društva, kao i da igra sve aktivniju i vidljiviju ulogu u razvoju zajednice.

- Misija: AKTIV stremi da omogući značajno učešće zajednice kosovskih Srba u izgradnji participativne, miroljubive i prosperitetne budućnosti u regionu.
- Vizija: Progresivne i dinamične zajednice na Kosovu, u kojima se osnaženi pojedinci i institucije trajno razvijaju uz poštovanje ljudskih prava, unutar otvorenih, transparentnih i demokratskih procedura.

Aktiv teži da neguje osnovne demokratske prakse građana koje omogućavaju inkluzivne i transparentne procedure u identifikovanju interesa zajednice (otvoreni dijalog, odgovornost, itd.), kako bi se ojačali kapaciteti OCD-a za prevođenje ovih potreba u argumentovane i empirijske nivoe politike (istraživanja, promene politike, itd.) i na kraju u akumulirane kanale za zastupanje i lobiranje, kako bi ove potrebe bile predstavljene nosiocima odluka na lokalnom i centralnom nivou

Kroz svoje rad, Aktiv teži da promovise sledeće glavne ciljeve i zadatke:

1. Da obezbedi održivi okvir za građansko učešće na Kosovu
2. Da osnaži posvećenost lokalnih i centralnih institucija principima ljudskih prava u procesu donošenja odluka
3. Da olakša održivi ekonomski razvoj unutar zajednica na Kosovu
4. Da poboljša odnose među zajednicama na Kosovu
5. Da oživi lokalnu tradiciju pozitivnog kulturnog angažmana

Više informacija o NVO Aktiv dostupno je na internet stranici www.ngoaktiv.org

Saopštenje za javnost Radne grupe NKEU za Poglavlje 35: Ukinuti carine i vratiti se dijalogu

Nacionalni konvent o Evropskoj uniji (NKEU) i Radna grupa za pregovaračko poglavlje 35 objavili su 3. decembra 2018. godine Saopštenje za javnost u kome osuđuju odluku Vlade Kosova o uvođenju carine od 100% na uvoz robe iz Srbije. U Saopštenju se navodi da ova ishitrena odluka podjednako pogađa sve stanovnike na Kosovu bez obzira na etničku pripadnost, a njena primena preti da izazove ekonomsku krizu, kao i političku i bezbednosnu nestabilnost širih razmera. Stoga, Radna grupa poziva Vladu Kosova da hitno povuče ove mere koje nisu u skladu sa CEFTA sporazumom o slobodnoj trgovini i Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju. Tekst celog saopštenja možete pogledati [ovde](#).

vesti članica RG NKEU za Poglavlje 35

Konferencija „Pet godina od Briselskog sporazuma: Ka sveobuhvatnoj normalizaciji odnosa“

Centar savremene politike je, uz podršku Fondacije Konrad Adenauer, organizovao konferenciju o implementaciji Briselskog sporazuma 29. novembra 2018. godine u Beogradu. Tokom dve panel diskusije učesnici su se osvrnuli na nedavne događaje na Kosovu koje se odnose na povećanje carina od 100% na robu koja dolazi iz Srbije i BiH, ostavku četiri gradonačelnika na severu Kosova, problem transparentnosti Briselskog dijaloga, potencijalni sporazum o sveobuhvatnoj normalizaciji između Kosova i Srbije, kao i na sadržaj tog sporazuma. Na konferenciji je predstavljena i publikacija „Sporazum o sveobuhvatnoj normalizaciji odnosa Srbije i Kosova: Politička i pravna analiza“, čiji su autori Đorđe Bojović i Nikola Burazer. Publikacija je dostupna [ovde](#), a glavni zaključci diskusije se mogu naći na linkovima ([zaključci 1](#) i [zaključci 2](#)).

Debata „Može li Srbija ka EU bez rešavanja pitanja Kosova?“

U Beogradu je 29. novembra održana debata pod nazivom „Može li Srbija ka EU bez rešavanja pitanja Kosova?“, koju je organizovao Institut za evropske poslove. Govornici su bili Suzana Grubješić, generalna sekretarka Evropskog pokreta u Srbiji; Marko Savković, programski direktor Beogradskog fonda za političku izuzetnost; Nikola Burazer, izvršni urednik portala European Western Balkans, Naim Leo Beširi, direktor Instituta za evropske poslove, a moderatorica debate je bila novinarka Olja Bečković. Fokus debate bio je na pitanjima: Da li je status Kosova jedini problem na putu Srbije ka Evropskoj uniji? U kojoj meri Kosovo predstavlja bezbedonosni izazov za Srbiju? Odgovore na postavljena pitanja možete naći [ovde](#).

Međunarodna konferencija „Tri scenarija za odnose Srbije i Kosova i bezbednost u Jugoistočnoj Evropi“

Centar za primenjene evropske studije (CPES) u saradnji sa Centrom za interdisciplinarnu studiju Balkana (CIS-Balk) Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu, organizovao je međunarodnu konferenciju sa ciljem da se sagledaju posledice koje bi tri moguća scenarija o odnosima Srbije i Kosova mogla imati na bezbednost Jugoistočne Evrope. Konferencija je održana 3. decembra 2018. godine na Fakultetu političkih nauka u Beogradu, uz podršku Fondacije za otvoreno društvo, Srbija. Stručnjaci iz zemalja Zapadnog Balkana razmatrali su tri scenarija za rešavanje kosovskog pitanja, koji se odnose na razmenu teritorija, demarkaciju, odnosno razgraničenje; zatim, normalizaciju odnosa u okviru pregovora koji se već sedam godina vode pod okriljem EU i na kraju odlaganje rešenja, odnosno čuvanje status quo stanja. Kratke analize 15 autora iz regiona o gorenavedenim pitanjima o kojima se diskutovalo na konferenciji su dostupne [ovde](#).

U Biltenu Radne grupe NKEU za Poglavlje 35 se iznose stavovi o pregovorima između Beograda i Prištine, prednostima i posledicama ponuđenih rešenja na stanje demokratije i društva u Srbiji, položaj i zaštitu etničkih zajednica na Kosovu, regionalnu stabilnost i pomirenje, Evropske integracije Srbije i druge važne teme od interesa za razvoj našeg društva. U biltenu se objavljuju tekstovi i stavovi članica Radne grupe, ali se daje mogućnost i drugim društvenim i političkim akterima da iznesu svoje stavove po pitanjima od značaja za Poglavlje 35. Bilten izlazi više puta mesečno, distribuira se putem elektronske pošte, i može da se preuzme sa internet stranice Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji, kao i sa stranice Instituta za teritorijalni ekonomski razvoj (InTER) koji koordinira radom Radne grupe za Poglavlje 35 i uređuje sadržaj biltena.

BILTEN RADNE GRUPE NACIONALNOG KONVENTA O EVROPSKOJ UNIJI ZA POGLAVLJE 35

Broj 3 (decembar 2018.)

poglavlje35@regionalnirazvoj.org

www.eukonvent.org

www.regionalnirazvoj.org

Mišljenja i stavovi izraženi u ovom Biltenu predstavljaju stavove autora i ne odražavaju neophodno zvanične stavove Fondacije za otvoreno društvo, Srbije, Evropskog pokreta u Srbiji, ni InTER-a..